

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

CASE Україна

Центр соціально-економічних досліджень

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПО- УКРАЇНСЬКИ, АБО КУДИ ПОДІЛИСЬ ГРОШІ?

Мета соціального захисту –
допомога найбіднішим

Система стимулів

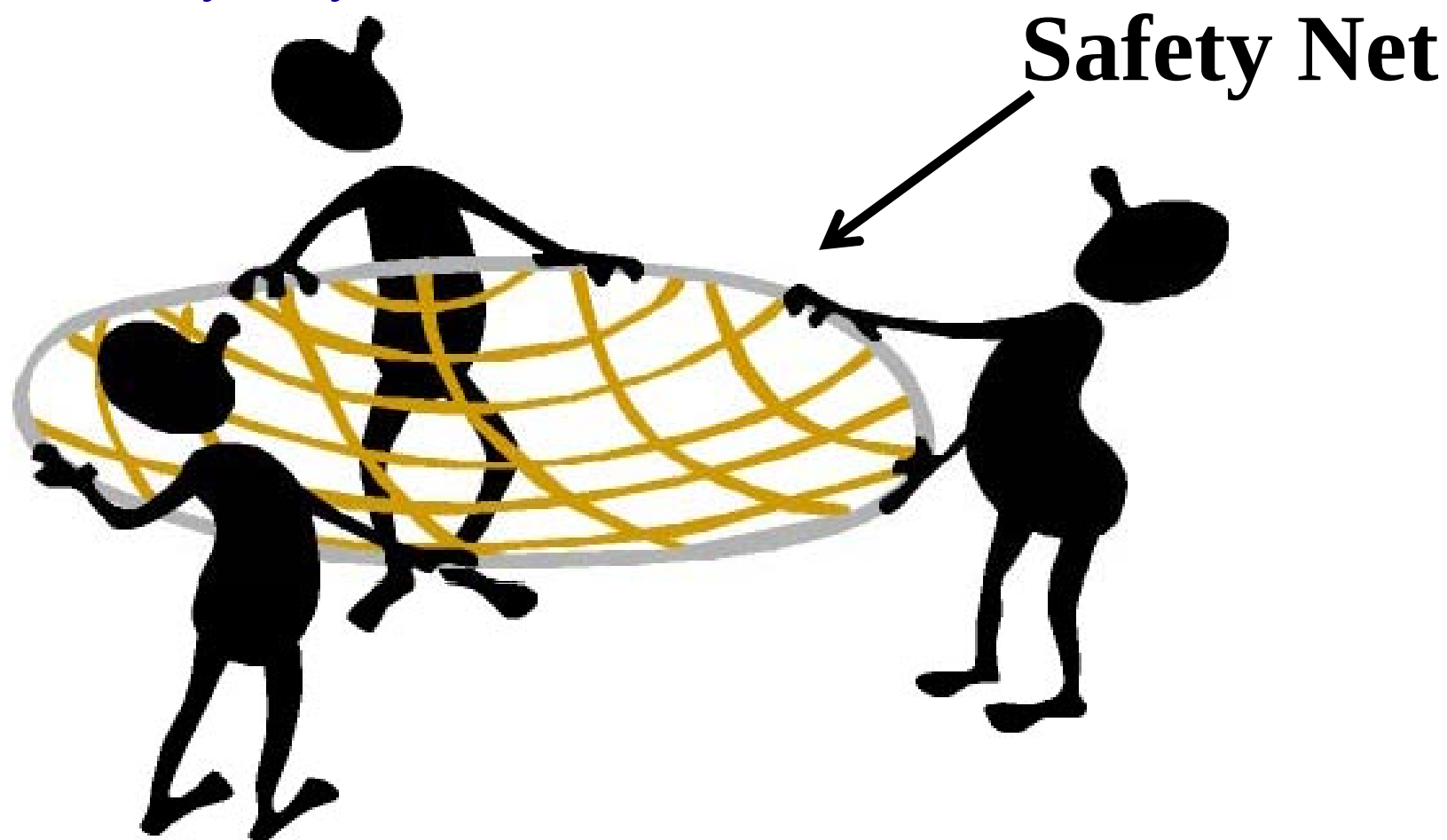
Соціальний захист – частина системи стимулів. Для повноцінного розвитку країни необхідна прозора конкуренція, яка піднімає наверх найбільш працюючих та здібних...

«Запобіжний механізм»

Однак злиденність та відчай не повинні бути єдиною альтернативою успіху.

Національний гібрид

Натомість в Україні соціальний захист сформувався як такий собі гібрид, який складається (1) зі старої системи стимулів радянської номенклатури (пільг) та (2) надбудови, створеної для захисту дійсно нужденних громадян (адресна соціальна допомога)

Стимули радянської системи

Пільги асоціюються з одним із основних інструментів соціального захист, хоча насправді - це винагорода за лояльність або інші заслуги у радянській системі.

Пільгова соціальна підтримка

Після набуття незалежності пільги залишили як своєрідний механізм соціальної підтримки.

Пільги – це не соціальний захист

Однак пільги не могли повноцінно виконувати функцію захисту найбільш вразливих (не для цього їх створювали).

Адресна соціальна допомога

Тому були започатковані програми адресної соціальної допомоги

«Ліва» частина «гібриду»

Цікаві факти про пільги

Пільги – це «дисконт»

Пільги – це система знижок на державні послуги.

Пільги відходять у минуле

На сьогоднішній день пільги не використовуються вже навіть у країнах СНД

Пільги «безрозмірні»

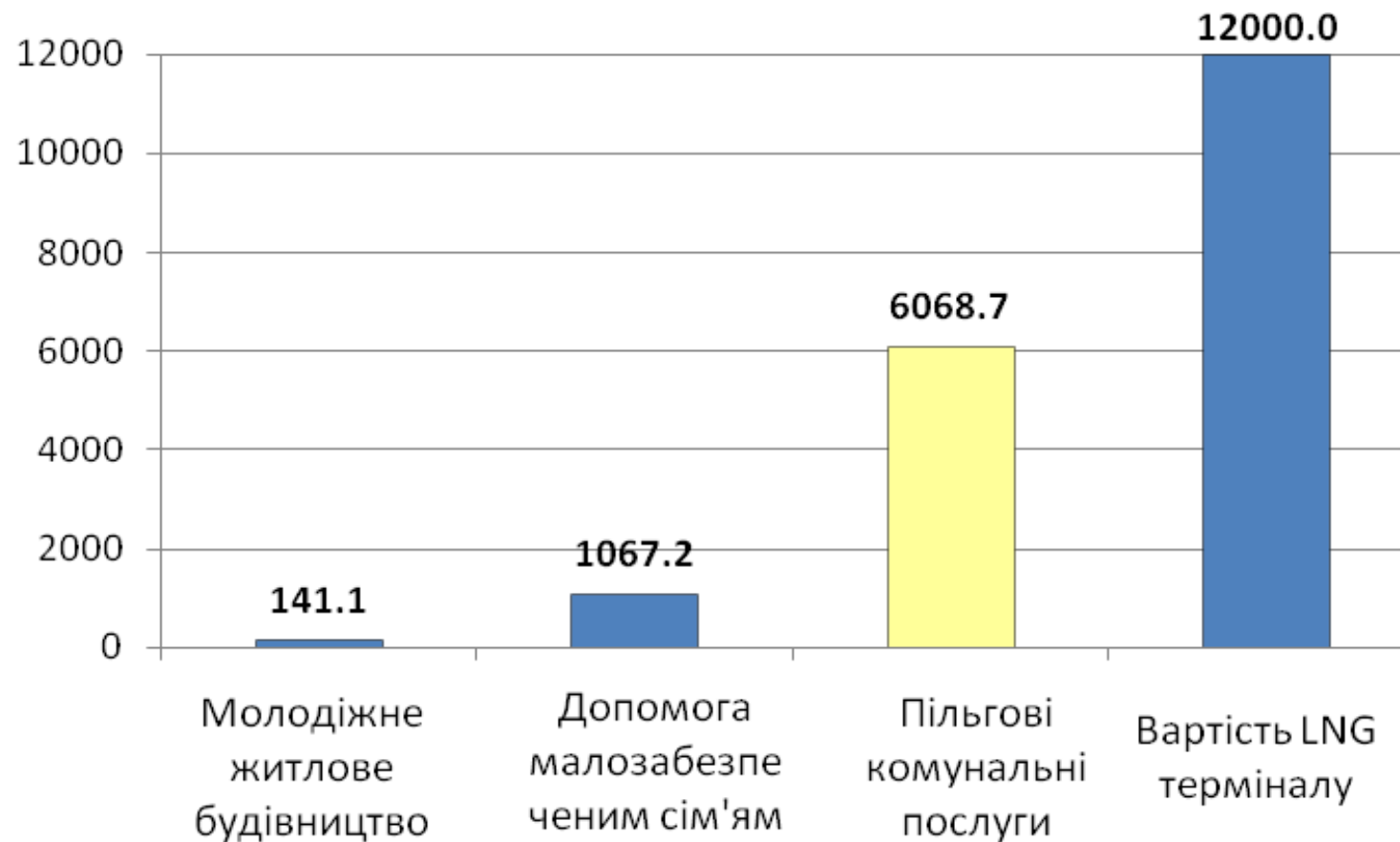
Надавати пільги можна усім, однак користуватись ними зможуть лише ті, хто має доступ до пільгових послуг.

Вартість пільг

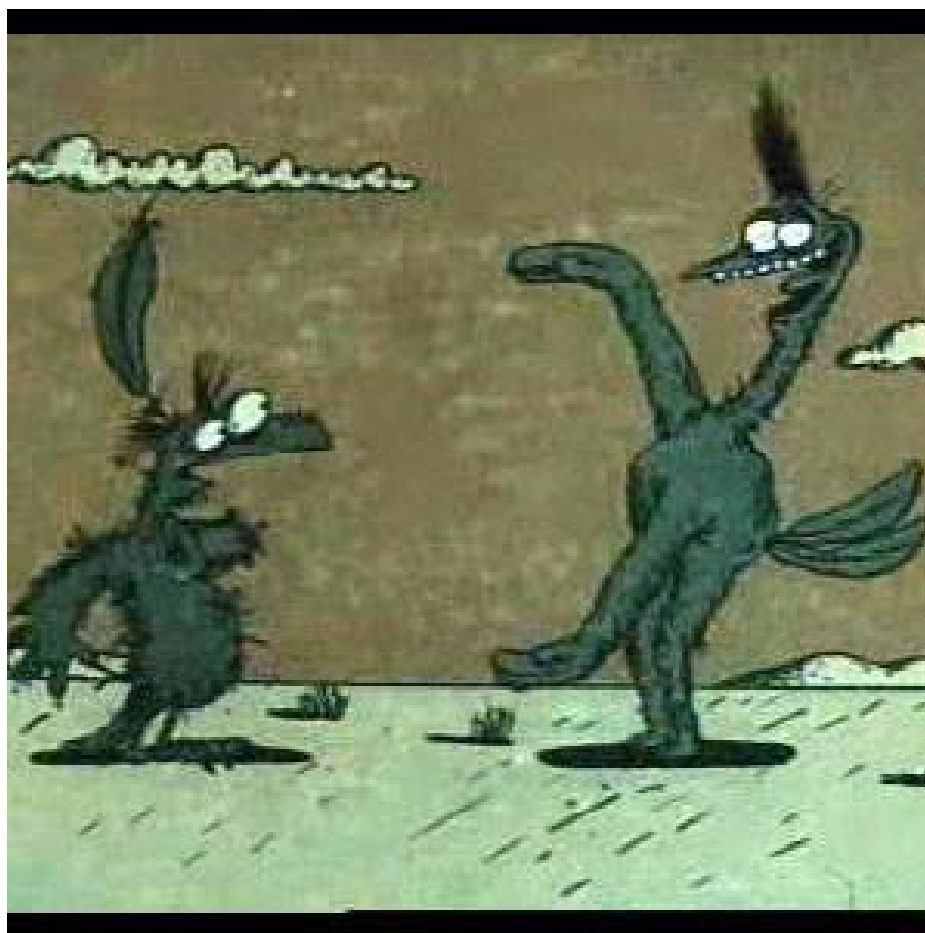
Витрати на підтримку пільг одні з найбільших бюджетних видатків

Пільги погано обліковуються

Вартість пільгових послуг оцінюється на основі нормативів, або іншими словами – «на око»

Пільги – джерело корупції

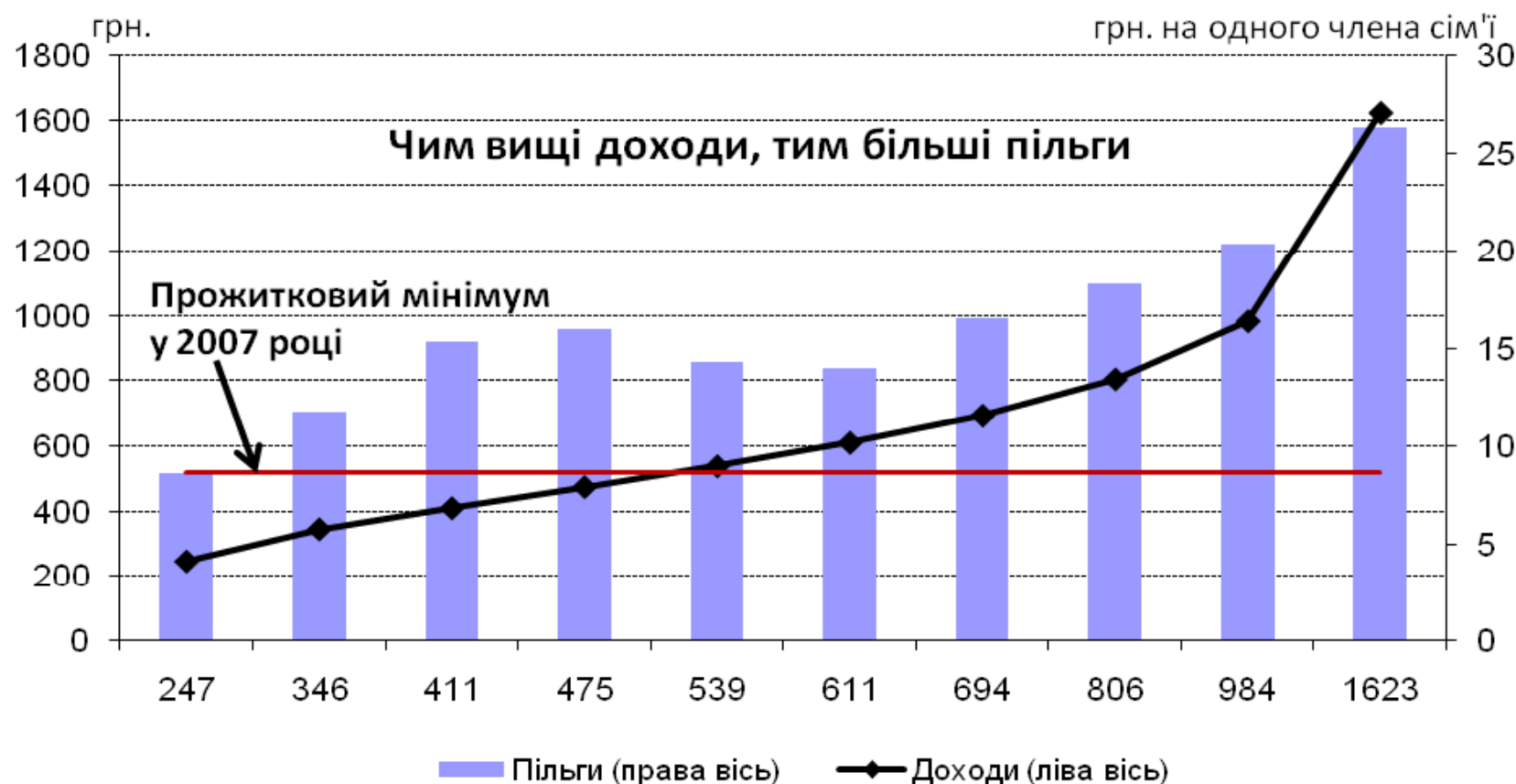
Через свою непрозорість пільги – це надійне джерело корупційних відносин

Чим вищі доходи, тим більші пільги

Пільги фактично отримують в основному заможні громадяни (лише 12% пільговиків - це найбідніше населення)

Адресна соціальна допомога

Адресність

Адресність – це та частина соціальних витрат, яка потрапляє до рук найбільш 20% громадян

Bennett Chattanooga Times Free Press

Основний критерій

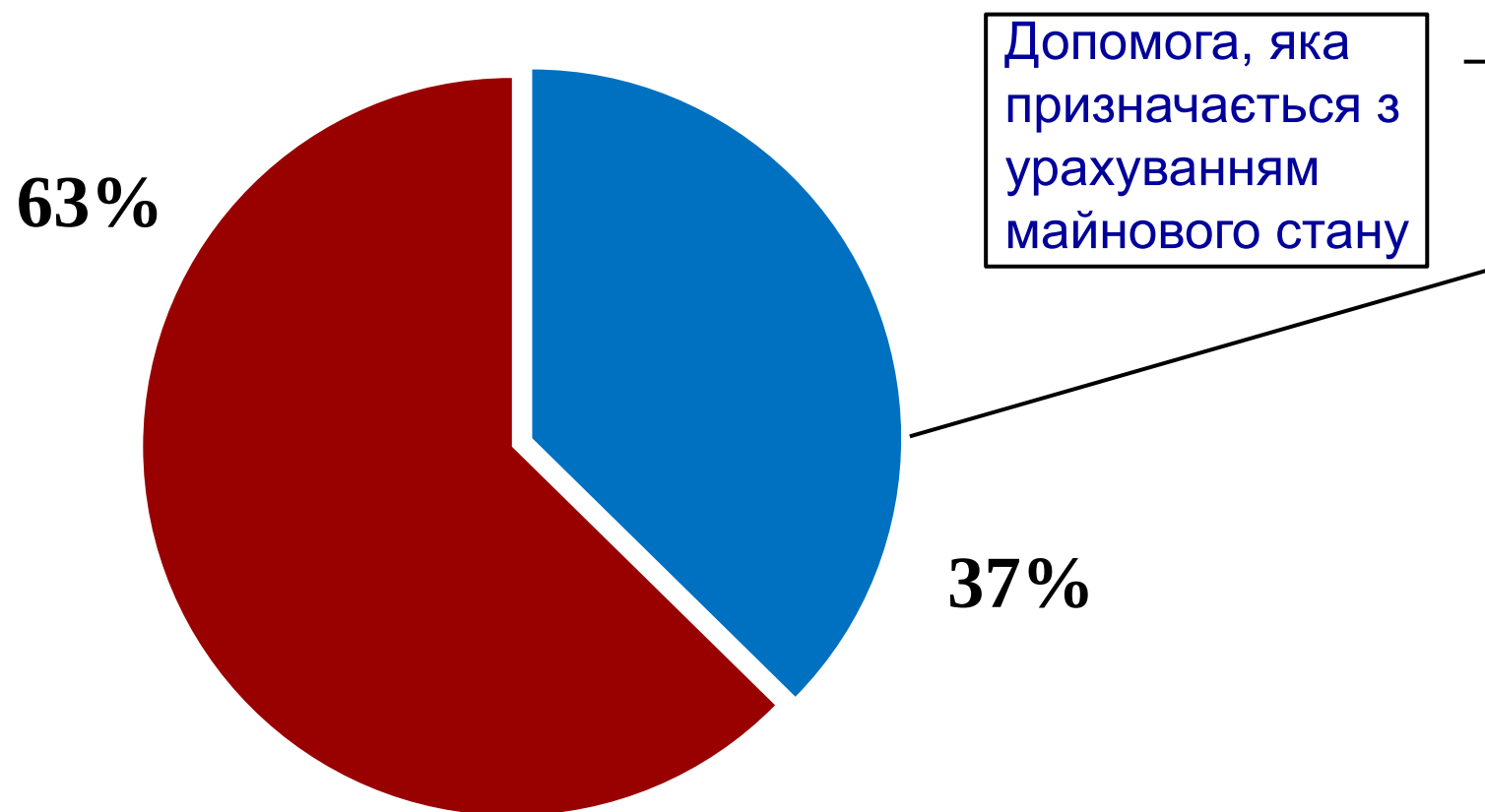
Основний критерій адресності – низький рівень доходу, або неспроможність людини (сім'ї) себе забезпечити матеріально (майновий стан)

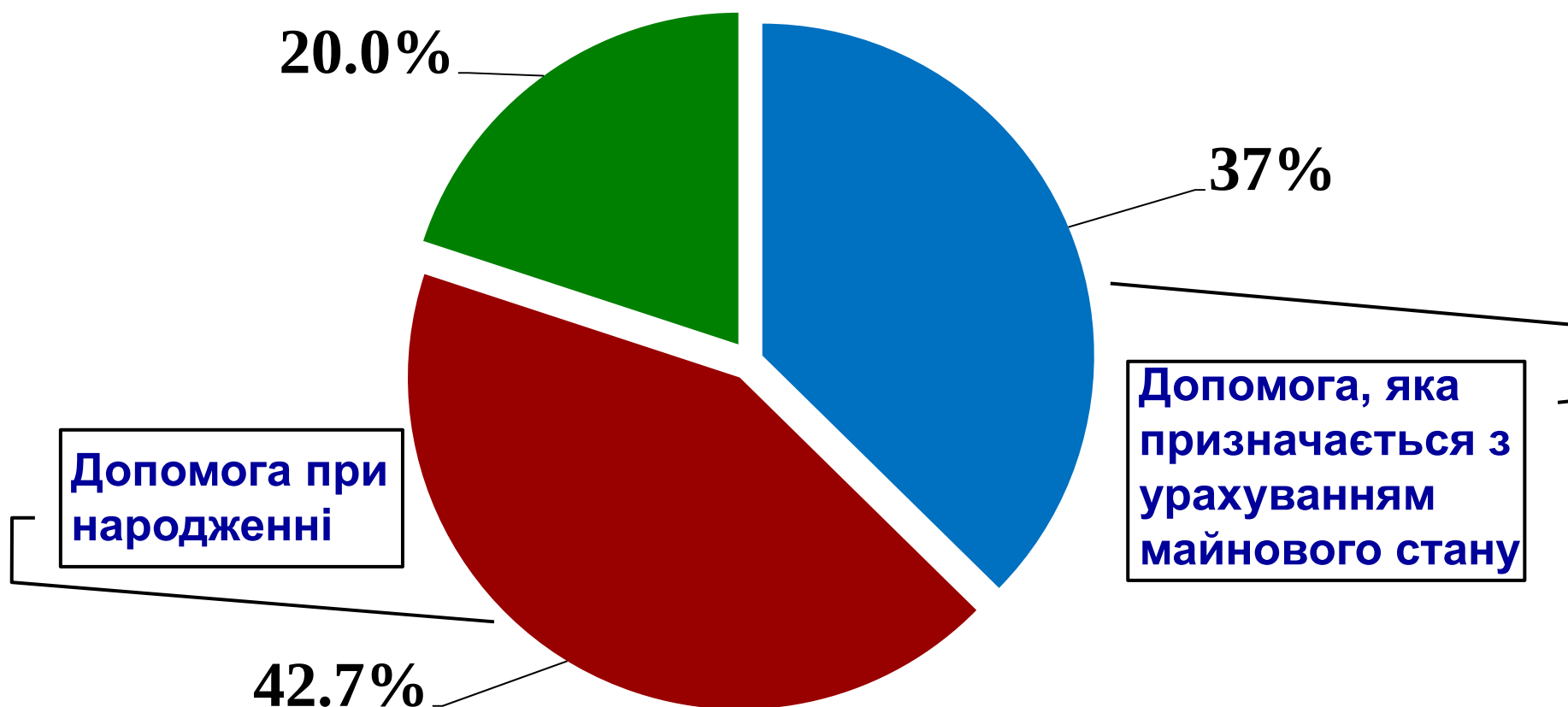
Врахування майнового стану

37% усіх витрат на адресні програми виплачується з урахуванням доходів

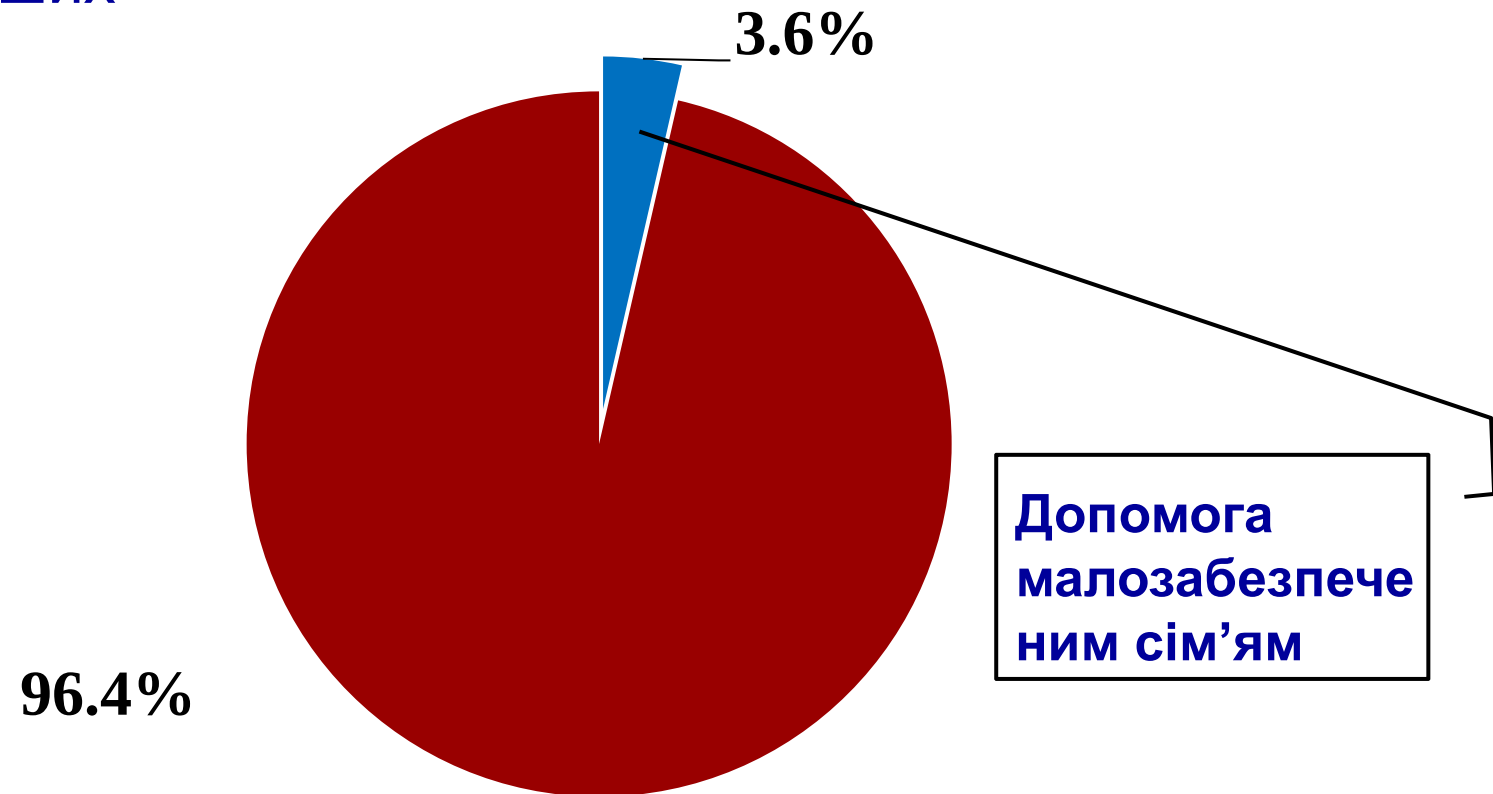
Одноразова допомога при народженні

Допомога малозабезпеченим сім'ям

Найбільш адресною є допомога малозабезпеченим – майже 80% коштів по цій програмі потрапляють до найбідніших

Розмір допомоги

Однак розмір адресних допомог дуже низький: жодна допомога, окрім одноразової виплати при народженні, не дотягує навіть до офіційного прожиткового мінімуму

753.62 грн на місяць

=

**допомога на сім'ю з трьох чоловік
без засобів до існування**

Що не так?

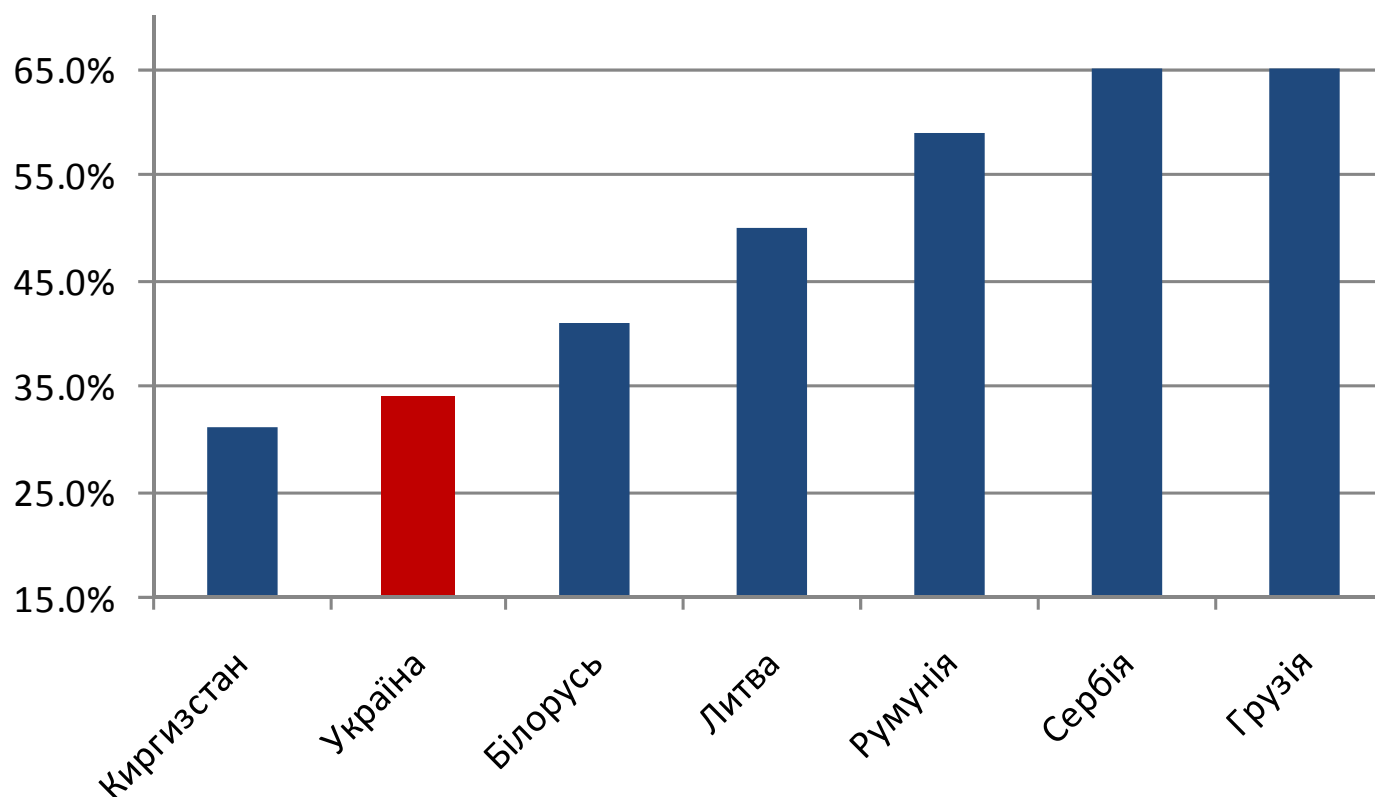

Лише близько **30%** усіх
соціальних коштів дійсно
потрапляє в руки бідних людей

Навіть в СНД...

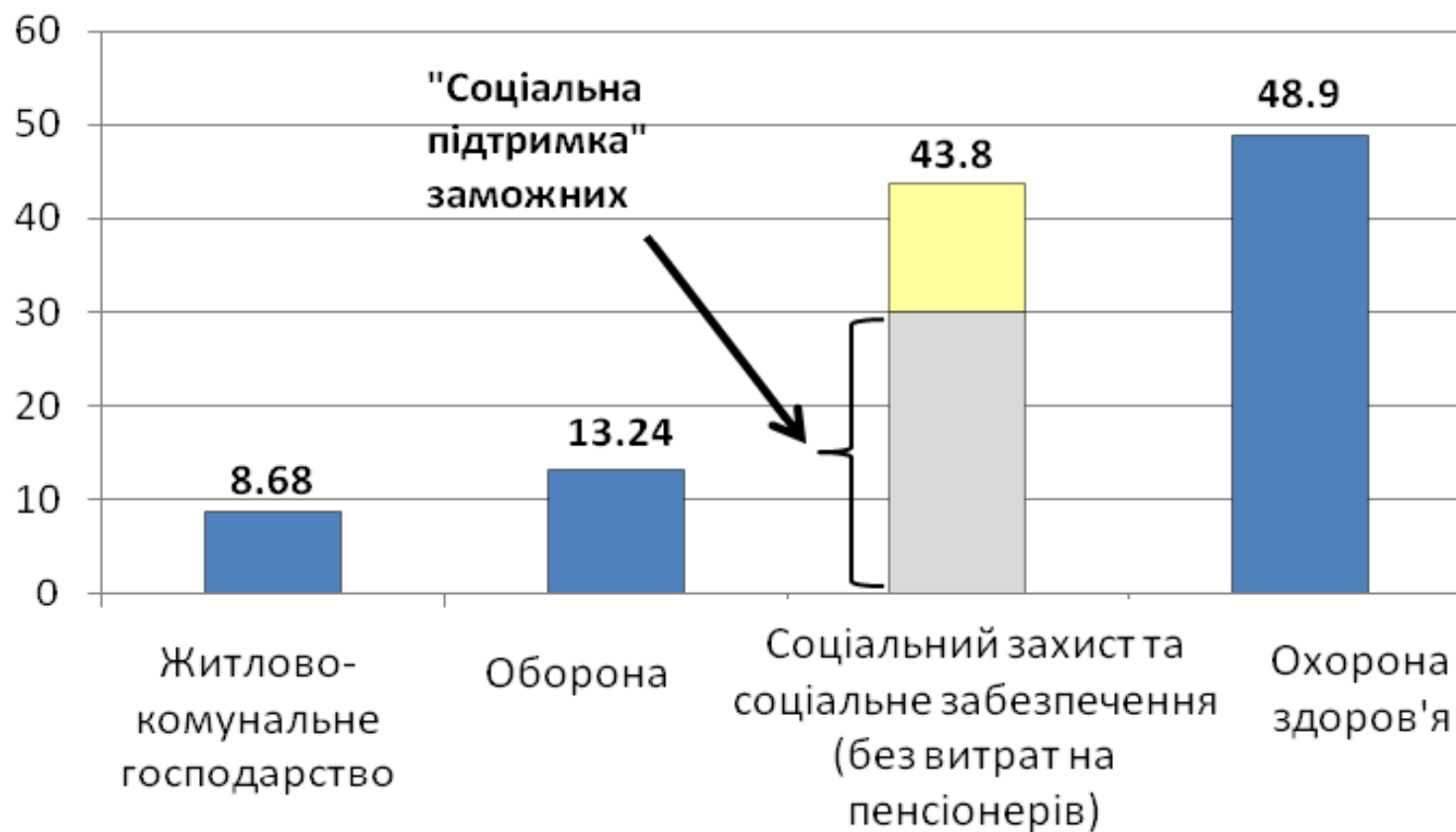
Навіть серед країн СНД та країн Східної Європи такий рівень адресності дуже низький

«Соціальний захист для заможних»

При цьому ціна питання – це десятки мільярдів гривень

Якби...

**Лише десята частина
«неадресних» коштів дозволила
б збільшити допомогу дійсно
малозабезпеченим
в чотири рази**

Що потрібно?

...щоб лише низький дохід був тією єдиною та універсальною причиною, яка дає право на матеріальну підтримку громадським коштом!

